

AUTOBIOGRAFIA LINGUISTIKOAK ESKOLAN EUSKARA HAUSPOTZEKO

Eskolako zenbait gurasok euskalduntzeko egindako ahalegina ikusarazi, eta hezkuntza komunitatean euskararen aldeko jarrerak piztu. Helburu horiekin bultzatu du Autobiografia Linguistikoak ekimena Ramon Bajo ikastetxeko Basartea gurasoen elkarteak, Gasteizko Alde Zaharrean. Pozik daude testigantzek eskolan izan duten eraginarekin eta uste dute beste hezkuntza zentro eta espazio askotan errepikatzeko moduko ekimena dela. Baina kezka ere hitz egin dute euskarak eskoletan eta parketan duen tokiaz.

 ZIGOR OLABARRIA OLEGA

Lourdes Uribarri eta Itziar Ruiz de Larrea 60ko hamarkadaren hondarretan elkar ezagutu zuten eskolan, nerabe, artean euskara debekatuta zegoela. Ruiz de Larreak euskara irakasteko eskatu zion Uribarriri, eta honek hamar hitzeko zerrendak pasatzen zizkion. Beren seme-alabei euskara eman zieten, eta hamarnaka urteren ostean Ramon Bajo ikastetxearen atean topatu dira berriz ere, nor bere ilobaren bila. “Poz handia da ikustea haien hizkuntza euskara dela, uste dut nire aletxoak jarri dudala eta harro nago”.

Hafsa Tahir aljeriarra euskaltegian hasi zen euskalduntzen, eta enplegua lortzean online ikastera pasa zen. Ruba Hassan siriarrak uste zuen egonaldi motza egingo zuela gure herrian 2014an Gasteiz zapaldu zuenean, eta halere hasieratik erabaki zuen euskara ikastea. “Hemengo gizartearen parte izateko euskara klabea da”.

Anabel eta Agustí Castelló sorterritik heldu ziren Gasteizera, katalanez hitz egiten zuten han, eta euskaldunak dira hemen. “Gu ere poztu egiten gara kanpotik datozenak gure hizkuntza ikasten dutenean”.

Ainara Sánchez eta Juan Otero Madri-

letik heldu ziren Gasteizera. Hasieratik izan zuten argi euskaldunduko zirela, “errespetuagatik”, Alemanian alemana ikasi zuten modu berean. “Guretzako zaila zen jendea beti gure erruz euskaratik erdarara pasatu behar izatea”.

Ruben Sánchez gasteiztarrari errebeldia senak eta “mundo oso bat” gozatzeko irrikak eman zioten gaztetan euskalduntzeko indarra. “Euskararen arazoa da denok dakigula gazteleraz”.

Amancay Villalba eta Zuriñe Zelaia heldutan euskaldundu ziren, eta seme-alabei euskara emateko erabakiagatik aldatu zituzten beren etxeetan hizkuntza ohiturak. “[ez euskaldunak] Animateko nuke gutako bakoitza altxor horren zaindari izatera”.

KEINU TXIKIAK EUSKARA HANDITZEKO

Hezkuntza komunitateko kide horien autobiografia linguistikoak 4-8 minutu arteko bideo laburretan jaso dituztela azaldu digu gurasoen elkarteko euskara batzordeko kide Nagore Amondarainek. Biografia, aukera eta egoera pertsonal oso ezberdinetatik abiatzen dira bideoen protagonistak, baina gauza bat dute komunean: euskararen aldeko

apustua egin izana. *Keinu txikiek egiten dute hizkuntza bat handi*, erabili dute lelo gisa.

Astelehen goizetan eta asteazken eguerditan zabaldu zituzten sare sozialetan bideoak hiru astez, gurasoek umeak eskolara eraman aurretik. “Harrera oso polita izan zuten, ikusmin handia sortu zen, jendeari entzuten zenion, ‘Ea nortzuk diren hurrengoak!’, gure artean dauden istorioak ezagutzeko kuriositatea piztu zen”, gogoratu du Amondarainek.

BIDEOAK PARTEKATZETIK EUSKALTEGIA SORTZERA

Ekimenarekin hainbat helburu zituztela dio Basarteako kideak. Hasteko, “pertsona batzuek egin dituzten apustuak eta ahaleginak balioan jarri eta ikusarazi. Egunero elkartzen gara eskolaren atarian, eta ez dakigu, esaterako, ondoko umearen gurasoa lanean ari zen bitartean euskaldundu zela goizez edo gaez ikasita”.

Bigarren helburu nagusia zen “barruan zer edo zer mugitzea” beste guraso batzuei: “Honek egin badu, eta baldintza hauetan, zergatik ez nik?”. Ere horretan ere eman dute fruiturik autobiografia linguistikoek. “AEKrekin hitz egin genuen, eta euskaltegi bat eskaini

genuen eskolan bertan, ahalik eta erraztasun handienak emanda”. Eskola komunitateko bederatziguraso eta amona bat ari dira euskara ikasten astez aste, 15:00etan hasi eta 16:15etan haurrak jaso aurretik.

“Batzuk dena alde izan dugu, euskaraz jaio eta hazi gara, baina hauek heroioak dira”, dio Amondarainek autobiografia linguistikoen protagonistez edo euskaltegian izena eman dutenez. “[Iñaki] Iurrebasok dioena, meritua horiek dute, erraztasunik ez dutenek, euskaraz alfabetatu baina zailtasunik dituztenek eta halere euskara lehenesten dutenek...”.

EUSKALDUNON JARREREZ

Ramon Bajo ikastetxeko guraso ez ezik Bigarren Hezkuntzako irakasle ere bada Amondarain, eta batetik zein bestetik begiratuta kezkaz hitz egin digu euskarak bizi duen egoeraz.

Euskaldunengan jarri du fokua, “oso normalizatuta” ikusten dituen hainbat jarrerara ekarrita. Bere esanetan, eskolan ohikoa bilakatu da ikasleak irakasleei gazteleraz egitea, irakasleek hori ekiditeko ahaleginik egin gabe. Baita erdarazko euskarrien erabilera ere. “Youtubeko tutorialak, dokumentalak... duela urte batzuk hori egin aurretik birritan pentsatzen zen”, dio. Parkean antzeko jarrerak ikusten ditu zabaldua euskal-

dunen artean, alegia, haurrek gurasoei gazteleraz hitz egitea eta gurasoek hori erabat onartzea.

“Askatasunaren izenean sinetsi dugu iraultzailea dela mugarik ez jartzea, eta ez ditugu ondorioak neurtzen, ez gara ohartzen hori normalizatuta hizkuntza hegemonikoa indartu eta euskara are gehiago txikiagotzen dugula”, dio, minnez. “Gure haurrak, euskara etxetik dakartenak, gazteleraz aritzen badira, nola euskaldunduko dira erdaldunak eta bereziki kanpotik etorri direnak? Zertarako balioko die euskarak?”.

GAZTELANIA APARTATU EUSKARARI TOKIA EGITEKO

Autobiografia linguistikoen ekimeneko bi pasarte azpimarratu ditu Amondarainek. Bata, Madriletik eta Valentziatik heldutako gurasoekin errepikatu zitzaiona bideoak grabatu aurretik: “Eskaini genien gazteleraz egitea, eta haiek ezetz, edo euskara eta gaztelania tartekatzea bestela, eta ezetz”. Bestea, Siritiatik etorritako Rubak adierazitakoa: “Bideoan dio guraso euskaldunek euskaraz hitz egin baliote, lehenago ikasiko lukeela”. Ondorioa atera du: “Haiek oso argi dute, eta besteok?”.

“Gaztelania pixka bat apartatu beharra dago euskarari tokia egiteko, bata hizkuntza hegemonikoa delako eta bes-

tea txikitua”, defendatu du guraso eta irakasleak. Paralelismoa egin du beste botere harreman ardatz batekin: “Feminismoak irakatsi digu beharrezkoa dela gizonezkoak erdigunetik apartatzea beste identitate batzuek bisibilitatea irabazteko”.

TXIKITIK ERAGIN

Horiek denak gai eta eztabaida arantzatsu bihurtu direla dio, “deserosoak” zaizkigula eta “ezinegona” sortzen dutela. “Baina arazo bat dugu”, jarraitu du, eta “beldurrak kendu eta gauzei izena jarri” beharra defendatu du.

Euskararen aldeko borrokan gurasoek eta irakasleek “eskutik” joan behar dutela dio guraso eta irakasleak, bereziki Haur eta Lehen Hezkuntzan. “Haurrek gelan, parkean eta etxean jasotzen dituzten mezuek koherentzia bat izan behar dute”.

Baikortasunez itxi du solasaldia: “Al-daketak egitea eta euskarari tokia egitea errazago da komunitate txikietan. Guraso elkartearen bileretan, esaterako, guraso bakoitzak nahi duen hizkuntzan hitz egiten du, baina euskara da ardatza eta xuxurlariak daude behar dituenentzako. Normaltasun osoz bizi da”. Gaur egun normala ez den normaltasan hori eraikitzeke aletxoak izan dira autobiografia linguistikoak. ●